

Stany Zjednoczone Polski, czyli artyści i polityka

KAMIL PAŹDZIOR, DOKTOR NAUK HUMANISTYCZNYCH, NAUCZYCIEL HISTORII
W II LO IM. J. MATEJKI W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH

Co by było, gdyby utworzyć Stany Zjednoczone Polski, a ich prezydentem został najbardziej znany na świecie Polak. I gdyby tym Polakiem był celebryta gromadzący wielotysięczną widownię na wielomiesięcznych trasach koncertowych, na niemal wszystkich kontynentach. Wywołujący jak Beatlesi histerię fanów polujących na autograf lub kosmyk rudych włosów i zapętniający jak Stonesi przez pół wieku sale koncertowe? W styczniu 1917 r., w memoriale do swojego fana i przyjaciela, prezydenta USA W. Wilsona Ignacy Jan Paderewski zaproponował powołanie Stanów Zjednoczonych Polski (federacji Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy). Co prawda sam projekt wylądował w koszu, ale w styczniu 1918 r. Wilson wezwał do odrodzenia niepodległej Polski (tzw. czternaście punktów). Natomiast w styczniu 1919 r., za zgodą Dmowskiego i Piłsudskiego Paderewski zostanie premierem odrodzonej Polski (prezydentem Rady Ministrów). To on w imieniu Rzeczypospolitej podpisał Traktat Wersalski. Koncepcja Stanów Zjednoczonych Europy snuła się od Napoleona do Churchilla, by realny kształt przybrać we wciąż niedokończonych Unii Europejskiej. O tym jak wyglądała droga na szczyt naszego genialnego pianisty przeczytacie w artykule „Gazety Wyborczej” „*Ignacy Jan Paderewski: megastar, czarodziej klawiatury i premier Polski*”. Zapraszamy też do pracy z tekstem i wykonania zadań przygotowanych przez Kamila Paździora.

Celem zajęć jest doskonalenie umiejętności pracy z tekstem oraz rozsądnego korzystania z internetu. Kariera I.J. Paderewskiego jest tu okazją do uzupełnienia wiedzy oraz podjęcia rozważań o zaangażowaniu celebrytów w politykę.

Pokaż uczniom portrety westernowego aktora Ronalda Reagana (prezydent USA od 1981 r.), piłkarza roku FIFA (1995) Georga Weah (prezydent Liberii od 2018 r.) oraz kapitana mistrzów świata w krykiecie (1992) Imrana Khana (premier Pakistanu od 2018 r.). Zapytaj, czy na czele Polski stanął kiedyś podobny celebryta? Wykorzystaj artykuł wyborczej oraz poniższe teksty i propozycje rozważań do pracy z uczniami.

Na podstawie tekstu i wiedzy własnej odpowiedz na pytania:

- » Jakie problemy utrudniały Paderewskiemu karierę muzyczną, a jakie cechy sprawiły, że mógł je pokonać. Wypisz po 3 elementy.
- » Podaj dwa powody, dla których uważano Paderewskiego za "drugiego Chopina".
- » Który element wizerunku Paderewskiego sprawiał, że nazywano go lwem, wiewiórką albo archaniołem.
- » Z jakiej grupy Amerykanów rekrutowali się ochotnicy zachęceni do wstąpienia do Armii Polskiej.
- » Wymień 3 funkcje polityczne, jakie w latach 1919-1941 pełnił I. J. Paderewski w polskich władzach.
- » Dlaczego powrót do Polski w 1918 r. i drogę do Warszawy Paderewski rozpoczął od Gdańska i jakie skutki miała jego przesiadka w Poznaniu?

O Paderewskim raz jeszcze – praca z tekstami

1. Przeczytaj fragment wspomnień Paderewskiego.

„Ojciec w owym czasie cierpiał bardzo na oczy (...). A zatem mnie przypadło w udziale poświęcać się ojcu i owemu gronu starców, czytając im głośno podczas długich wieczorów zimowych, przy słabym świetle palących się świec. (...) Wszyscy gromadzili się gorączkowo wokół mnie, a ponieważ nie znali rosyjskiego – byli ode mnie uzależnieni. (...) Pewnego razu, przeglądając pisma, ciągle tylko natrafiałem na wiadomości o straszliwych klęskach ponoszonych przez Francuzów na polach bitew (chodzi o wojnę z Prusami w l. 1870-71, Ignasz miał wtedy 10 lat - KP). Żadnych pomyślnych nowin, których z takim utęsknieniem oczekiwali moi biedni staruszkowie, nie mogłem nigdzie znaleźć. Cóż więc miałem robić? Odwagi mi zabrakło czytać o tym, co się w rzeczywistości działo. Czułem, że to by ich załamało, bo podniecenie i niepokój o wynik rozgrywki wojennej dosięgały szczytu. Pomyślałem, że pozostaje tylko jedno wyjście – czytać wprost przeciwnie, niż piszą gazety! Zdecydowałem się na to – muszę przyznać – bez wahania. Wszystkie złe wiadomości zmieniłem na dobre. (...) Ułożyłem sobie naprędce cały plan i zamiast czytać to, co rzeczywiście miało miejsce wystąpiłem zwycięskich Francuzów aż do Renu! Jakiż zapanował entuzjazm! Jakie szczęście! Słuchacze wprost krzyczeli z radości. (...) Trwało tak przez parę tygodni. (...) Ojcu memu nieoczekiwanie znacznie się poprawił wzrok, mógł więc pojechać do miasta, z wizytą do swego doktora. (...) Ojciec powrócił z wizyty w bardzo poważnym nastroju i natychmiast wezwał mnie do siebie. (...) Co masz na swoją obronę? – wykrzyknął ojciec. – Co znaczą te wszystkie kłamstwa, którymi nas karmiłeś? – Nie kłamałem! – krzyknąłem w odpowiedzi. – Doprawdy nie kłamałem, ja tylko czytałem to, czego i ja, i wy pragnęliście. – Dość tłumaczeń. Zasłużyłeś na surową karę – rzekł ojciec i wymierzył mi kilka dotkliwych policzków. Były bardzo bolesne.”

(I. J. Paderewski, Pamiętniki, PWM, Kraków 1961, s. 52-57)

Po przeczytaniu powyższego tekstu odpowiedz na pytania:

- » Co to są fake newsy?
 - » Czy lektorskie wyczyny młodego Ignacego można nazwać fake newsami?
 - » Gdzie dziś się z nimi spotykamy i dlaczego tak trudno je rozpoznać?
 - » Jak sobie radzić z fake newsami? Wskazówki znajdziesz tu https://migracje.ceo.org.pl/sites/migracje.ceo.org.pl/files/10_wskazowek_fake_news.pdf
2. I. J. Paderewski zachęcał w USA ochotników do walki w wojnie polsko-bolszewickiej. M.in. dzięki niemu powstała amerykańska Eskadra Lotnicza im. Tadeusza Kościuszki. Walczył w niej inny artysta, lotnik, filmowiec, laureat Oscara, Merian C. Cooper. Odpowiedz na pytania po przeczytaniu tego ciekawego artykułu z „Gazety Wyborczej” [Lotnik spod znaku gwiazd, kos i rogatywki](#):
- » Dlaczego M. C. Cooper zdecydował się walczyć o niepodległość Polski?
 - » Co łączy jego eskadrę „Pułaski” z legendarnym Dywizjonem 303?
 - » Z jakiej słynnej, filmowej sceny lotniczej jest do dziś znany M. C. Cooper?
 - » Wymień trzy wojny, w których walczył M. Cooper.

O czym warto dziś porozmawiać:

1. Przypomnij sobie polskich artystów XIX, XX i XXI wieku zaangażowanych w działalność polityczną lub niepodległościową.
2. Czy znani ludzie (celebryci, artyści, sportowcy, duchowni, przedsiębiorcy) powinni angażować się w politykę?
3. Kto w dzisiejszej Polsce cieszy się autorytetem mogącym zjednoczyć Polaków?
4. Ignacy Jan Paderewski nie jest jedynym Polakiem znanym w USA. Wyszukaj w internecie (np. w Wikipedii), czym zasłużyli się dla Stanów Zjednoczonych: Kazimierz Pułaski, Tadeusz Kościuszko, Pola Negri, Helena Modrzejewska, Zbigniew Brzeziński, Steve Wozniak, Bracia Warner, Samuel Goldwyn, Maksymilian Faktor.

5. Artyści zaangażowali się też w działalność polityczną w 1989 r. Niektórzy zostali posłami i senatorami (Andrzej Wajda, Andrzej Łapicki, Gustaw Holoubek, Andrzej Szczepkowski, Andrzej Szczypiorski). Czy w obecnym parlamencie też zasiadają politycy, którzy sławę zdobyli na scenie? Czy jest wśród nich Twoim zdaniem współczesny Paderewski?
6. I. J. Paderewski był prawdopodobnie najbardziej znanym Polakiem na początku XX w. Przeprowadź w klasie sondaż, dotyczący tego, kto jest dziś najbardziej znanym Polakiem na świecie. Wypisz z uczniami kandydatów, a następnie sprawdźcie, kto ile otrzymał głosów. Potem przeprowadź głosowanie jeszcze raz, ale tylko na 2 kandydatów, którzy otrzymali największe poparcie. Wyjaśnij uczniom, że ta metoda obliczania głosów wynika z tzw. ordynacji większościowej (obowiązującej dziś w wyborach na Prezydenta RP). Natomiast do sejmu wybieramy na podstawie proporcjonalnej, prezentującej procentowy udział partii.

Dla ciekawskich:

1. Więcej o I. J. Paderewskim w artykułach „Gazety Wyborczej”:
 - » *Paderewski. Król życia*
 - » *Ignacy Paderewski – narodziny wirtuoza*
2. Oryginał memoriału Paderewskiego dotyczącego Stanów Zjednoczonych Polski: <http://www.pamiec-polski.archiwa.gov.pl/obiekty/memorial-ignacego-jana-paderewskiego>
3. Zachowały się nagrania koncertującego Paderewskiego np.: *Paderewski: Polonesa Op. 53, F. Chopin i ujęcia z jego domu w Morges*, gdzie spotykała się opozycja przeciwna autorytarnej sanacji i proponująca Paderewskiemu kandydowanie na prezydenta.
4. Innym sławnym pianistą, emigrantem i polskim patriotą był Artur Rubinstein. Podobnie jak Paderewski w przypadku Ligi Narodów, tak on na konferencji założycielskiej ONZ również, w *zaskakujący sposób przypomniat o Polsce*.
5. O amerykańskiej dziennikarce i pisarce, która została Polką:
 - » *Anne Applebaum Człowiekiem Roku "Gazety Wyborczej". Wyróżnienie dla rodziców osób z niepełnościami*.
6. O politycznych ambicjach współczesnych muzyków przeczytasz też tu:
 - » *Czy słynni muzycy z Haiti i Senegalu zostaną prezydentami?*